

Zenei naptár

Vántus-ősbemutató
a Tisza-szállóban

A szegedi kamarazenei napok újabb eseménye, hétfőn este, telt házat vonzott a Tisza-szálló hangversenytermébe. Nemcsak a szegedi Vántus István új művének ősbemutatója okozott feszült várakozást, hanem a Tátrai Vilmos vezette jó hírű Magyar Kamarazenekar szereplése is. A zenekar produkciója elvárásainkat illetően, sajnos, csalódást okozott. Ohatatlan az összemérés a hasonló profilú Liszt Ferenc Kamarazenekarral. Míg ez utóbbinál elbűvöl az előadás intenzív kifejezőereje, muzsikálásuk eleven, plasztikus árnyalatgazdagsága, precíz, minden zenei lazaságot kizáró fegyelme, addig a Magyar Kamarazenekarál éppen ezek hiánya kedvetlenített el. Nem sugárzott a zenekar tagjaitól a zenével — s az annak folyamatát irányító Tátrai Vilmos zenei elképzeléseivel — való feltétlen azonosulási vágya. Előadásuk üresjárat miatt is sok szépség elsikkadt mind Csermák A haza szeretele című művének, mind a Mozart A-dúr zongoraversenyének (K. 488) vagy Haydn B-dúr szimfóniájának (No. 68.) megszólaltatásában. A karmester nélküli játék óriási felelőssége minden egyes muzsikussal maximális zene iránti odaadást követelné meg, mert kizárólag csak így születne valóban magával ragadó, élményt adó, igaz interpretálás. Ami ezen az estén hiányzott.

Órömet okozott viszont szólólistaként, a szegedi nagyközönség előtt viszonylag

méltánytalanul ritkán szerepeltetett Szabó Orsolya. Kiváló pianistaadottságokkal, érzelmi szenzibilitással, kifejező és formáló erővel rendelkező művész. A Mozart-zongoraverseny megszólaltatásában azonban valószínű a zenekar kelletlenül vaskosabb, kevésbé cizellált és érzékeny előadásmódja készítette arra, hogy a mozart zongoraverseny igényelt magvas, ám finomabb bilentésmód helyett, inkább a beethoveni hangvétel kívánalmait szerint, robusztusabban (néhol indokolatlanul szorzosokkal), acélosabb bilentéssel, helyenként kevesebb gyöngédséggel muzsikáljon. Habár: Szabó Orsolyát előadóművészi kvalitásai képessé teszik a költői szépség és varázs kinyilatkoztatására. Eppen ezért érdemelne meg, hogy gyakrabban legyen módja a városi nagyközönség előtt bizonyítani.

Vántus István legújabb műve, a Concerto grosso (Nella Notte) fantáziagazdag, formás muzsika. Egyéni, de egyben korszerű hangvételének izét az általa feltárt, úgynevezett „végtelen pentaton” hangrendszerének törvényszerűségei által szabályozott dallam- és szólamvezetés, s az ebből adódó harmóniai rend adja meg. A régi barokk formában, ezzel a zeneszerzői nyelvezettel, a mai ember nagyon is földi örömeit, keserűségeit, életérzéseit képes kifejezni. Vántus István eme művében is éppen azt üdvözlőm elsősorban, hogy

nem embertől elidegenedett muzsikát komponált (amire napjainkban sajnos egyre gyakrabban találunk példát), hanem olyat, amely az élet szépségébe vetett hitet hirdelve, biztos kapaszkodót nyújt nekünk — ha magányosan, ha talán elhagyatva vagy ha sötét sejtelmektől rebbenő lélekkel kell tapogatoznunk az éjszakában, a világban. A többszörösen összetett nagy triós forma első részének (melynek széles ívű dallama különös tág fekvésű harmóniákkal színezett) nyugodt, bensőséges, ugyanakkor misztikumot sem nélkülöző hangulatának feszültségét harmonikusan oldja a Trio (Glocoso, azaz játékosan) páratlan és páros ütemei váltakozásának tréfiás, kissé fanyar humorú himbálózása. Így hintázik el a zene a mű életigenlő, szélesen áradó fortissimo csúcspontjához, ahonnan — újra átélve, de kicsit másképp az addig megtett utat (témavisszatérések) visszatér az első rész, hogy éteri pianissimóval intsen búcsút. Nem volt könnyű feladata a szerzőnek, mikor műve dirigálására vállalkozott. Ugyanis a váltakozó ütemek erdejében nem elveszni, hanem zenét formálni — komoly karmesteri, muzsikusi ténykedés. A zenekar által frissen betanult műnek feltétlenül javára vált a szerző közreműködése. Mindez mégis a partitúrába nyert betekintésem, s nem annyira a produkció alapján érzem így.

Berényi Bogáta

A műszaki és közgazdasági
könyvnapokra

A tudományos munkában is az erők ésszerű összehangolására kell törekedni, főleg azokon a területeken, ahol adottságaink, a személyi feltételek és anyagi erőforrásaink lehetőségeit adnak az eddiginél nagyobb eredmények elérésére. A kutató-fejlesztő munkát célratorábbé, a tudományos intézmények és a termelőüzemek együttműködését követelenebbé kell tenni... — állapítja meg többek között az MSZMP XII. kongresszusának határozata. A műszaki-tudományos értelmiség és szakmunkásaink ezeknek a követelményeknek csak akkor képesek igazán megfelelni, ha Marznak a Tökében említett és fejtegetett „tudományos összhang” fogalmát mindinkább kiélejtik. Az ehhez vezető legjobb és leghasznosabb út a folyamatos önképzésen keresztül vezet. Ennek útja a műszaki-tudományos irodalom: a könyvek és a publikációk folyamatos nyomonkövetése, legjobb felkészültségünk és szakmai elhivatottságunk szerint.

A ma már nagy hagyományokkal rendelkező műszaki könyvnapok — az idei a huszadik — most először új arculattal gazdagodik. Máthól, a hónap végéig a műszaki könyv mellé felvonul a közgazdasági is, azzal az indoklással, hogy mind a kutatásban, mind a termelésben a műszaki és a közgazdasági szakemberek összehangolt, a népgazdaság és egymás munkáját segítő tevékenységre van szükség. Ezt a társadalmi igényen alapuló folyamatot szakíróink és kiadóink 1961 óta rendszeresen szolgálják. A mennyiségi fejlődésen túli minőségi változás szakkönyv-

kiadásunk fejlődésével is igazolható. Amíg 1961-ben 1700-at alig haladta meg szakkönyvkiadásunk, addig a múlt évben már közel járt a haterhez.

A következő hetekben a műszaki és közgazdasági irodalmunk közvetlenül és rendezvényeken keresztül eljut a gyárakba, az üzemekbe, az intézményekbe, az érdeklődés homlokterébe állítva az idén és az elmúlt években kiadott műveket, igazolva azt a várakozást, hogy a kiadványok valódi anyagi erővé válhatnak gazdasági életünk javára. A ma szakembernek nem elegendő csak termelni, vagy az egyszerű újratermelés követelményeinek eleget tenni, mert a műszaki-tudományos haladás, az innováló társadalom mindig magasabb fokú újratermelést és gondolatának minőségibb újratermelését kívánja meg mind a mérnököktől, mind a közgazdászoktól.

Annak ellenére, hogy régóta kívánt társadalmi követelmény az általános szakmai szint és a legkiválóbbak gondolkodása közötti szint-csökkenése, e területen súlyozottan jelentkeznek feladataink. Adósságaink csökkentésében jó szolgálatot tehet az idén közel négyezer példányban kiadott 40 új könyv, foglalkozva iparpolitikával, vállalatszervezéssel, mérnöki munkával. Az új könyvek előállításából a Szegedi Nyomda is kivette részét, ismét igazolva az itteni nyomdászok magas fokú felkészültségét, kiemelkedő nyomdatéchnikai tudását. Csak a címetek felsorolva, ezek is igazolják Grün Orbán 1801-ben alapított első nyomdáját Szegeden késői örököseinek el-

hivatottságát. Németh E.: Acélok és nem vasjékek hőkezelése a gyártástechnológiában; Rózsa L.: Mini- és mikroszámítógépek az iránítástechnológiában; Csák E.—Hunyadi F.—Vértes Gy.: Földrengések hatása az építményekre; Texas: FET receptek; Degrell L.: Lemezjátékok és hanglemezek. A most kezdődő országos műszaki-tudományos és közgazdasági eszmeeserét ma Budapesten, a Technika Házában dr. Hetényi István pénzügyminiszter nyitja meg.

Szegeden, a 4. Csongrád megyei közgazdasági napok keretében, október 13-án rangos szakkönyvkiállítás nyílik, a Technika Házában a Szegedi Házában.

A műszaki-tudományos és közgazdasági kultúra legjobb letéteményesei, a szakkönyvek ismét széles körben rendelkezésünkre állnak, mostmár a szakembereken, a vállalatokon és az intézményeken a sor.

Dr. Bányai Jenő,
az MTE SZ megyei szervezetének alelnöke

Jutalék — felvásárlásért

A Belkereskedelmi Minisztérium egy most kiadott rendelkezésével anyagilag még érdekeltébbé tette a kiskereskedelmi üzletek dolgozóit burgonya, zöldség és gyümölcs közvetlen bolti felvásárlásában. Az új rendelkezés arra ösztönzi a bolti dolgozókat, hogy minél nagyobb mennyiségben és jobb minőségben kerüljenek az üzletekbe a kisártermelők termékei. Azok a bolti dolgozók, akik burgonya-, zöld-

A népi
építészetéről

„Tanyaépület, tanyavilág” címmel kedden Békésen tudományos tanácskozást rendezett a műemlékvédelem nemzetközi szervezetének (az Icomosnak) magyar nemzeti bizottsága, az Országos Műemléki Felügyelőség, valamint a vendéglátó megye és város.

Békés immár harmadikban adott otthont a népi építészeti kérdéseivel foglalkozó eszmeeserének. Ezúttal a tanyaépítés, műemléki, néprajzi, történelmi és társadalmi kérdéseiről hallhattak előadásokat, s folytathattak eszmeeserét a tanácskozás résztvevői.

Világunk tükre
a művészet

Esztéták, filozófusok, kritikusok, művészettörténészek kétnapos vitaforumának nyújt otthont a Budapesti Pártbizottság Oktatási Igazgatósága; a képzőművészeti világhét alkalmából kedden Világunk tükre a művészet címmel kezdődött elméleti tanácskozás. A résztvevőket a rendezők nevében Kiss István, a Magyar Képző- és Iparművészeti Szövetségének elnöke köszöntötte, majd elsőként Ancsel Éva egyetemi tanár tartott előadást A művészet című előadást a művészet

társadalmi feladatairól Wehner Tibor műkritikus, a művészet és a kritika kapcsolatáról Riedeg Gábor, a Művészet című lap főszerkesztője szövegezte. A keddi nap két záróreferátumában Hermann István egyetemi tanár és Fekete György, a képző- és iparművészeti szakközépiskola igazgatója a művészet és az ipar kapcsolatának időszerű kérdéseit elemelte.

A mai, szerdai programban további előadások hangzanak el. (MTI)

Nevelési cél: az önállóság

Szülői értekezlet egy új szociális intézményben

A napközisek kimentek a térre játszani. Szemmel láthatóan örülnek a napsugárnak, a zöldnek — és egymásnak. Arcukon önfeléd, gyermeki vidámság. A harmincon túliakén is...

Az Úttörő tér szociális otthon földszintjén napközi nyílt a hónap elején. Lakói 16—32 éves értelmi fogyatékosok. Olyanok, akik munkavégzésre nem képesek, de önmaguk ellátására, a közösségi élet alapvető normáira megtaníthatók. Az első napok tapasztalatainak birtokában szülői értekezletre gyűltek össze a minap az édesapák, édesanyák. Volt, aki életre szóló bánatát most is csak könnyekbe tudta fojtani, de a legtöbben hálás szavakkal köszönték meg a felkínált lehetőséget. Bizalmat csak növelte a környezet, melynek kialakításán az NKFV Delta és Ho Shi Minh szocialista brigádjának tagjai önként és önzetlenül fáradoztak. A frissen festett falakon színes gyermekrajzok, a foglalkoztató tarka berendezése, a polcon tanyázó játékgurák óvodai hangulatot idéznek. Vonzó a barátságos ebédlő, de a kivétel nélkül zenekedvelő fiatalok kedvence tartózkodási helye a rádióval, lemezejátszóval, hangszóróval felszerelt társalgó.

Az egyik édesanya meséli, fia izgatottan várja a reggelt, boldog, hogy 5 óra készülődik, vele is történik valami, őt is várja az „iskola” és a tanárnéni, akár kisebb testvéreit. Persze az értelmi fogyatékos felnőttek napközi otthona nem iskola. Nem a betűvetés és az olvasás, még kevésbé a magasabb tudományok elsajátítására hivatott. De nem is csupán a napközbeni felügyelet a cél. — Egy gyógypedagógus, egy szociális szervező, két szakképzett ápoló és gondozónő, valamint két kisegítő alkalmazott látja el a fiatalokat. Ebből is kiténik, hogy a háromszori étkeztetésen, a pusztai felügyeleten kívül egyéb célja is van az intézménynek — mondja Tarnai Lászlóné, az egyesített szoci-

ális otthon igazgatója. — Nap mint nap játékos foglalkozásokat tart a szakember, ügyelve a napközisek mozgásigényének kielégítésére is. A nevelési tervek a tisztaságra szoktatást, a környezet rendezettségére tanítást éppúgy tartalmazza, mint az otthon, a közösségi viselkedés alapjainak megismertetését és rögzítését. Rendkívül fontos, hogy ezek az emberek az önállóság minimális készségét elsajátítsák. Hogy tudjanak egyedül enni, késsel, villával, hogy akaratukat egyszerű szavakba öntve ki tudják fejezni, hogy képesek legyenek egyedül vagy csoportosan közlekedni. Bizunk benne, hogy játékos módszerekkel, a rendszeres szoktatással siker koronázza a gyógypedagógus munkáját.

A szülők érzik az otthoni feltétlen gondoskodásnak, itt sem lesznek hiány gyermekek, sőt, a szakszerű foglalkozás révén fejlődésre is van kilátás. Nem titkolják azt sem, számukra is segítség az intézmény léte, hisz az evés teendőik ellátását gátolta, hogy szemüknek állandóan a gyereken kellett lennie.

Fiam 54-ben született. Rengedet foglalkoztunk vele. Ellátja magát, egyedül öltözködik, de csak nem tudjuk egész nap szórakoztatni — mondja az egyik édesanya, aki már háromszoros nagymama is, és szükség van a családban segítségére.

Ha a férjem újságot olvas, ő is leül mellé, s ugyanúgy tesz, mintha olvasna. Van otthon tévé, vettem rádiót, írógépet neki, hogy el tudja foglalni magát. De hiába, hiányzik neki is a változatosság, a társaság. Ezért el se hiszi, milyen nagy szó, hogy most közösségbe kerül. Örömmel indul reggelente az „iskolába”, boldogan újsá-

golja mindenkinek, hogy mit tanult a tanárnénitől.

Anrlikám is nagyon jól érzi itt magát. Otthon is kést, villát követelt, s bement, hogyan kell szépen enni.

Marika is vágyott közösségbe. Aggódoma kérdései minden este, ugye reggel is megünnel az „iskolába”? Nem győzzük nyugtatgatni, hogy persze, megünnel.

Az én Évikémnek ki-sebbségi érzése alakult ki az évek folyamán, sokat csúfolták a gyerekek. Egyre fagatott, ugye ott nem fog bántani senki? S most örömmel indul el reggelente, tudja, nincs mitől félnie. És ki megnyugvás ez nekünk is. Mert hisz bírtuk mi erővel, míg fiatalok voltunk, s tudtuk, bírnunk kell, ha már a sors ilyen kegyetlen volt hozzánk. De rajtunk is múlik az idő, s egyre nehezebb lesz önmagunkat is ellátnunk... Hát ezért vagyok hálás a napközisért.

Van, aki amiatt panaszkodik, hogy a munka vagy betegség miatt nem tudja maga hozni-vinni a gyermekét. A jó szomszéd, a rokon, ha segít is olykor-olykor, rendszeresen nem vállalkozhat erre, hisz maga is dolgozik és a saját család is ad tenni-valót bőven. Erre is van megoldás — tudták meg a szülői értekezlet résztvevői —, a házi szociális gondozó szolgálat szívesen segít a rászorulókon.

Mint arról korábban már írtunk, az értelmi fogyatékosok napközi otthona kísérleti jelleggel nyílt meg Szegeden, a tatabányai példa után. S hogy a városban, s majd országsszerte népszerűvé válik-e ez a gondozási forma, azt a gyakorlat, s a jövő dönti el. A kezdet — az érdekeltek szavai alapján —, mindenesetre biztató.

Chikán Ágnes

Megyei levéltári napok

Az idén immár hagyományosan több intézmény összefogásával október 7. és 9. között levéltári napokat rendeznek Szegeden. Szentesen rendeznek egész napos programot, dr. Hadzsy János születésének 130. évfordulója tiszteletére a kórház előadóterében. A jubileumon kiállítás nyitnak meg, és leleplezik dr. Hadzsy János emléktábláját. Október 9-én, pénteken a levéltári napok eseménysorozata Hódmezővásárhelyen folytatódik, ahol a városi tanács dísztermében Fejezetek Hódmezővásárhely kapitalizmuskori történetéből címmel helytörténeti konferenciát rendeznek, majd délután ke-rekaszta-beszélgetés lesz a vásárhelyi monográfia másod-

deklódóknak bemutatják a legértékesebb itt őrzött iratokat, dokumentumokat. Holnap, Szentesen rendeznek egész napos programot, dr. Hadzsy János születésének 130. évfordulója tiszteletére a kórház előadóterében. A jubileumon kiállítás nyitnak meg, és leleplezik dr. Hadzsy János emléktábláját. Október 9-én, pénteken a levéltári napok eseménysorozata Hódmezővásárhelyen folytatódik, ahol a városi tanács dísztermében Fejezetek Hódmezővásárhely kapitalizmuskori történetéből címmel helytörténeti konferenciát rendeznek, majd délután ke-rekaszta-beszélgetés lesz a vásárhelyi monográfia másod-